



/*

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee*/

/*Teie

09.12.2025*/
Meie 30.12.2025

/*nr 1-16/9866-1,

JDM/25-1360/-1K*/
nr 1.1-11/5309-2

Eesti digiühiskonna arengukava 2035 eelnõu

Rahandusministeerium kooskõlastab „Digiühiskonna arengukava aastani 2035“ eelnõu järgmiste märkustega:

1. Eesmärgid, mõõdikud ja tulemuste jälgitavus

Arengukavas puuduvad selged mõõdikud, mis võimaldaksid hinnata ligikaudu 1,3 miljardi euro suuruse investeeringu (arengukava maksumus) mõjusust ja tulemuslikkust. Mõõdikud puuduvad kesksete tegevussuundade, näiteks „Andmepõhine ühiskond ja tehisaru“ ja digivaldkonna rohepöörde, edenemise hindamiseks. Ilma mõõdikuteta ei ole võimalik teha tõendus põhiseid eelarveotsuseid ega hinnata kuluefektiivsust.

2. Arengukava rahastamine

Arengukavas puudub ülevaade tegevuste maksumustest (v.a Justiits- ja Digiministeerium). Lisaks on ministeeriumitele pandud kohustus planeerida oma eelarvest mitmeid tegevusi (nt. üleriigiliste kriitiliste teenuste pilves käideldavaks muutmine; küberjuhtimiskeskuse funktsionaalsuse üleriigiline konsolideerimine; tehisaru laialdane kasutuselevõtt avalikus sektoris; suveräänse tehisarutaristu ja -võime loomine; andmejälgija kasutusele võtmine jne), milleks rahalised vahendid puuduvad. Ilma valitsemisalade kuluproгноosideta ei ole võimalik hinnata arengukava kogumaksumust ja investeeringute ning tegevuskulude jaotust. Arengukavas puudub ülevaade oodatavast kokkuhoiust (nt. teenuste konsolideerimine, dubleerimise vähendamine), mis raskendab kuluefektiivsuse hindamist.

3. Ministeeriumite ja valitsemisalade infosüsteemide toetamine

Arengukavas puudub selge raamistik ministeeriumite ja valitsemisalade infosüsteemide arendamise toetamiseks. Ilma selge toetuskeemita ei ole valitsemisaladel võimalik täita arengukavas seatud ootusi, näiteks tehisaru kasutuselevõtt või teenuste konsolideerimine.

4. IKT kulud

Arengukava rõhutab kulutõhusust ja ressursside koondamist, kuid puudub terviklik raamistik

IKT kulude ühtseks käsitlemiseks riigiülesest. Soovitame lisada konkreetse tegevusena ühtse IKT kulude metoodika väljatöötamise ja rakendamise kõigis valitsemisalades.

5. Valdkondlik digipööre

Arengukavas kasutatakse mõistet digipööre üldises tähenduses, kuid puudub terviklik juhtimis- ja rahastusraamistik ning selge seos DÜAK 2030 alusel kujunenud struktuuritoetuste loogikaga.

6. Tehisaru ja andmed

Arengukava lisas on toodud, et igas avaliku sektori organisatsioonis koostatakse tehisaru rakendamise plaan. Palume täpsustada, kas plaani koostamine on Justiits- ja Digiministeeriumi ülesanne ja kuidas see erineb pikaajalise andme- ja tehisaru strateegia koostamisest?

7. Arengukava elluviimine ja vastavus kehtivalt regulatsioonile

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 19.12.2019.a määruse nr 117 „Valdkonna arengukava ja programmi koostamise, elluviimise, aruandluse, hindamise ja muutmise kord” § 7 lõikele 1 viiakse programmiga ellu valdkonna arengukava alaeesmärgi. Arengukavas on toodud: „Arengukava viiakse ellu digiühiskonna programmi kaudu. See programm määratleb konkreetsed aastased eesmärgid, tegevused, vastutajad, eelarved ja mõõdikud, järgides riigieelarve seadust.“ Arengukavas on sätestatud kolm alaeesmärki, millest tulenevalt peaks koostama ka kolm programmi. Palume selgitada, millistel kaalutlustel minnakse nimetatud määrusega vastuollu ning arengukava ei plaanita hakata ellu viima kolme programmiga? Lisaks juhime tähelepanu, et programmides pannakse paika 4-aastased eesmärgid, tegevused, vastutajad, eelarved ja mõõdikud, mitte aastased.

Arengukava eelnõu ja selle lisa ei ole täielikult kooskõlas ning eelnõu ei toeta kõiki lisas loetletud tegevusi. Kohati on arengukavasse toodud liigne detailsus, mis ei ole arengukava tasemel põhjendatud. Nt „kehtestame arendusprojektide määruse, mis tagab üleriigiliselt IKT ressursside mõistlikuma riskasutuse ning vähendab dubleerimist“.

Arengukavas on läbivalt viidatud mahukatele visioonidokumentidele „Andmete ja tehisintellekti valge raamat“ ja „Personaalse riigi valges raamat“, kuid puudub konkreetne ja selge seos nende põhimõtetega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jürgen Ligi
rahandusminister

Merle Kungas 5885 1446
merle.kungas@fin.ee